

Uit het Wando Journaal van augustus 1968

GEGEVENS OVER DE TOL

De eerste tolgaarder te Dorst was de schoolmeester Gabriel van Nieuwkuyk, die weigerde het nieuwe schoolhuis te betrekken in 1825, omdat hij enige jaren tevoren zelf had gebouwd aan de nieuwe grote weg en zijn huis als tolhuis dienst deed. Dit was de barrière no. 1 op de grote weg no. 8 te Dorst.

In 1825 werd er proces-verbaal opgemaakt tegen de knecht van Willem Oomens, bierbrouwer te Heusdenhout. Deze wilde zijn bier brengen naar het huis van de tavernier (tappier) Cornelis van Loon, aan de andere zijde (Oostkant) van de barrière en moest de tol passeren en het tolgeld betalen. Dit weigerde hij echter, ofschoon hij geen abonnement met de tolgaarder had aangeaan.

In 1830 was er weer een andere kwestie:

Burgemeester en Wethouders van Oosterhout ontvingen het volgende schrijven van Gedeputeerde Staten:

G.S. van N. Brabant gehoord hebbende het gerapporteerde proces-verbaal, opgemaakt 6 nov. j.l. door G. v. Nieuwkuyk, tolgaarder te Dorst aan de Barrière no. 1, gelegen op de grote weg der 1e klasse no 8, gedeelte van Breda tot

's-Hertogenbosch, ten laste van den dienstknecht van Peter van Loon, wonende op de Haansberg onder Gilze, welke later gebleken is genaamd te zijn Hendrikus van Eijk, en dat ter zake hij op die dag des voormiddags om half twaalf, aldaar is komen aanrijden met een kar, bESPANNEN met een paard en beladen met hooi;

dat hij op de hem gedane vraag om 7½ cents tolgeld ten antwoord had gegeven, dat hij de tol zou betalen, als hem een kwitantie werd gegeven, dat genoemde tolgaarder hierop zijn zoon gelastte de kwitantie te schrijven en genoemde Hendrikus van Eijk wegreed, zodra de tolgaarder in zijn huis was;

dat de tolgaarder hem meer dan honderd ellen ver door de barrière moest nalopen en hij toen op zijn vraag waarom de beklagde niet betaalde eer hij wegreed, ten antwoord kreeg, dat hij dat verdomde en dus ook geen kwitantie nodig had, terwijl hij weigerde zijn naam op te geven, zeggende, dat de tolgaarder maar moest doen, wat hij niet laten kon. De knecht verklaarde, dat de kar, die hij geleidde, was geladen met hooi uit zijns meesters eigendom onder Teteringen om naar diens woning onder Gilze te worden overgebracht, dat zijn meester te voren aan de tolgaarder het bewijs van eigendom van dat land heeft laten zien en zelfs menigmaal zonder betaling van tol mocht doorrijden;

dat hij wel om een kwitantie had gevraagd, maar niet de genoemde woorden had gesproken. Hij beweerde ook, dat het paard niet wilde stilstaan en hij daarom genoodzaakt was geweest om door te rijden.

Volgens G.S. bestonden er geen redenen om aan het proces verbaal enig gevolg te geven, omdat het hooi afkomstig was van het eigen land van zijn meester en er dus niet betaald hoefde te worden.

Een afschrift van dit schrijven werd door B. en W. van Oosterhout gezonden aan de tolgaarder G. van Nieuwkuyk en aan de Burgemeester van Gilze-Rijen die de nodige inlichtingen had verstrekt.

31 dec. 1830.

Arnold Minjon †